บทที่3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (survey research) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้อาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมน ความเครียดจากอาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมน และพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของหญิงวัยหลังหมดระดู โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นหญิงวัยหลังหมดระดูที่ได้จากการสำรวจโดยผู้วิจัยจากทะเบียนบ้านในทุกตำบลของอำเภอประจันตคาม อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอศรีมหาโพธิ์ อำเภอนาดี อำเภอบ้านสร้าง อำเภอศรีมโหสถ ในหนึ่งตำบลของจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งจากการสำรวจเบื้องต้นในเดือน มกราคม 2545 โดยผู้วิจัยพบว่าในจังหวัดปราจีนบุรีมีหญิงที่มีอายุระหว่าง 45-59 ปี จำนวน 100 ราย เป็นหญิงวัยหลังหมดระดู 62 ราย ดังนั้นจากประมาณการของหญิงที่มีอายุระหว่าง 45-59 ปีจำนวน 20,196 ราย เป็นหญิงวัยหลังหมดระดูเท่ากับ 12,521 ราย กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงวัยหลังหมดระดูอายุระหว่าง 45-59 ปีมีชื่อในทะเบียนบ้าน และอยู่ในความรับผิดชอบของสถานีอนามัยในระหว่างเดือน กันยายน - ตุลาคม 2545

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ไม่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหอบหืด โรคระบบหลอดเลือด และหัวใจ
2. ไม่เคยได้รับการผ่าตัดมดลูกและรังไข่
3. ไม่เคยได้รับการรักษาด้วยฮอร์โมน
4. ไม่เคยรับการรักษาทางจิตเวชมาก่อน
5. สามารถสื่อสารได้ด้วยภาษาไทย
6. ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

ขั้นตอนและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ขนาดตัวอย่างของหญิงวัยหลังหมดระดูในการศึกษาครั้งนี้ได้มาจากการคำนวณตัวอย่างของ พาเรล และคณะ (Parel et al.,1973)ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

สูตร $$n = \frac{N(Z)^2 P(1-P)}{N d^2 + Z^2 P(1-P)}$$

เมื่อ n = ขนาดของตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรประชากรทั้งหมด

d = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ .05

Z = ค่ามาตรฐานที่ระดับความเชื่อมั่นที่มีการกระจายแบบปกติ=1.96 (ที่ระดับความเชื่อมั่น 95)

P = สัดส่วนของประชากรที่ไม่ทราบค่าในที่นี้กำหนดให้เท่ากับ 0.5 เพราะกำหนดให้ให้สัดส่วนของประชากรที่ทราบค่า และไม่ทราบค่าเท่าๆกัน

แทนค่าสูตร ขนาดตัวอย่าง $= \frac{12,521\ (1.96)^2(.5)\ (.5)}{12,521\ (.05)^2 + (1.96)^2(.5)(.5)}$

$= 372$ ราย

ดังนั้นตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จึงใช้จำนวน 372 ราย ซึ่งถือว่าเป็นขนาดของตัวอย่างที่สามารถนำผลการวิจัยไปอ้างอิงถึงประชากรได้

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เพื่อเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ใช้วิธีการคัดเลือกแบบสุ่มหลายขั้นตอน (multistage random sampling) มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มเลือกอำเภอ การสุ่มเลือกอำเภอจาก 6 อำเภอ คือ อำเภอประจันตคาม อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอนาดี อำเภอศรีมโหสถ อำเภอศรีมหาโพธิ์ อำเภอบ้านสร้างในจังหวัดปราจีนบุรี เลือกสุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลาก 1 อำเภอ ได้อำเภอประจันตคาม

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มเลือกตำบล จาก อำเภอประจันตคาม ที่สุ่มได้ในขั้นตอนที่ 1นำมาสุ่มเลือกตำบล โดยการจับฉลาก เลือก 3 ตำบล จากทั้งหมด 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลบุฝ้าย ตำบลคำโตนด ตำบลโพธิ์งาม

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มเลือกหมู่บ้าน จาก 3 ตำบลที่ได้ในขั้นตอนที่ 2 ได้แก่ ตำบลบุฝ้าย ตำบลคำโตนด ตำบลโพธิ์งาม นำมาสุ่มเลือกหมู่บ้านโดยการจับฉลากตำบลละ 4 หมู่บ้าน ซึ่งจะได้หมู่บ้านทั้งหมด 12 หมู่บ้านจากทั้งหมด 27 หมู่บ้าน ตำบลบุฝ้ายมีทั้งหมด 10 ตำบล จับฉลากได้หมู่บ้าน ที่ 5 8 9 และ10 ตำบลโพธิ์งามมีทั้งหมด 15 หมู่บ้าน จับฉลากได้หมู่บ้านที่ 2 7 11 และ13 ตำบลคำโตนดมีทั้งหมด 12 หมู่บ้าน จับฉลากได้หมู่บ้านที่ 1 5 7 และ11 จากหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีหญิงอายุระหว่าง 45-59 ปี จำนวน 667 ราย และจากการคัดกรองเลือกหญิงที่หมดระดูตามธรรมชาติอย่างถาวรอย่างน้อย 1ปี ให้ตรงกับเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้หญิงวัยหลังหมดระดู จำนวน 398 ราย โดยในแต่ละหมู่บ้านจะศึกษาหญิงวัยหลังหมดระดูทุกคนที่ผ่านการคัดกรองจึงทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 372 ราย ตามที่ได้กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยนำมาจากผู้อื่น แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ ระยะเวลาที่หมดระดู

ส่วนที่ 2 การสนับสนุนทางสังคมของหญิงวัยหลังหมดระดู เป็นแบบสัมภาษณ์การสนับสนุนทางสังคมของเฮาส์ (House,1981) แปลภาษาไทยโดย สายนาท พลไชโย (2543) โดยผู้วิจัยดัดแปลงในส่วนของภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยประเมินการสนับสนุนช่วยเหลือที่หญิงวัยหลังหมดระดูได้รับการสนับสนุนทางสังคมทั้ง 4 ด้าน รวม 23 ข้อ เป็นข้อคำถามทางบวกทั้งหมด ประกอบด้วยการได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ 6 ข้อ การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร 8 ข้อ การสนับสนุนทางสังคมด้านทรัพยากร 6 ข้อ การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินเปรียบเทียบ 3 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) 4 ระดับคือ มาก ปานกลาง น้อย และไม่มี กำหนดให้แต่ละค่ามีความหมายตามการรับรู้ต่อการได้รับการรับความช่วยเหลือ

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

เกณฑ์การให้คะแนน

มาก ให้ 3 คะแนน หมายถึง รับรู้ว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก

ปานกลาง ให้ 2 คะแนน หมายถึงรับรู้ว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมปานกลาง

น้อย ให้ 1 คะแนน หมายถึง รับรู้ว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย

ไม่มี ให้ 0 คะแนน หมายถึง รับรู้ว่าไม่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมเลย

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.00 หมายถึง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 0.50-1.49 หมายถึง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 0.00-0.49 หมายถึง ไม่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมเลย

ส่วนที่ 3 การรับรู้อาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมน ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 3.1 การรับรู้อาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมนที่เกิดขึ้นทางร่างกาย และจิตใจวัดเป็นจำนวนกี่ครั้งในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมาได้แก่ อาการทางด้านร่างกาย ได้แก่ อาการทางระบบปัสสาวะ อาการทางระบบอวัยวะสืบพันธุ์ อาการของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก อาการทางระบบหัวใจและหลอดเลือด อาการทางผิวหนัง อาการทางด้านจิต อาการด้านระบบประสาทอัตโนมัติ และอาการระบบอื่น ๆ มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 59 ข้อ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง การคิดคะแนนโดยนำคะแนนความถี่ของการเกิดอาการผิดปกติในแต่ละข้อมารวมกัน

ส่วนที่ 3.2 ความเครียดจากอาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมน ได้แก่ อาการจากส่วนที่ 3.1นั้นทำให้เกิดทุกข์ต่อการดำเนินชีวิตมากน้อยเพียงใด

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับมาก ให้ 3 คะแนน หมายถึง รับรู้อาการผิดปกตินั้นทำให้เกิดทุกข์ต่อการดำเนินชีวิตมากกว่า 50 %

ระดับปานกลาง ให้ 2 คะแนน หมายถึง รับรู้ว่าอาการผิดปกตินั้นทำให้เกิดทุกข์ต่อการดำเนินชีวิตประมาณ 50 %

ระดับน้อย ให้ 1 คะแนน หมายถึง รับรู้ว่าอาการผิดปกตินั้นทำให้เป็นทุกข์ต่อการดำเนินชีวิตน้อยกว่า 50 %

ไม่เป็นทุกข์ ให้ 0 คะแนน หมายถึง รู้สึกว่าอาการผิดปกตินั้นไม่ทำให้เป็นทุกข์ต่อการดำเนินชีวิต

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

เกณฑ์การประเมินผล

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.00 หมายถึง รู้สึกว่าอาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมนนั้นทำให้เป็นทุกข์ต่อการดำเนินชีวิตในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง รู้สึกว่าอาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมนนั้นทำให้เป็นทุกข์ต่อการดำเนินชีวิตในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 0.50-1.49 หมายถึง รู้สึกว่าอาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมนนั้นทำให้เป็นทุกข์ต่อการดำเนินชีวิตในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 0.00-0.49 หมายถึง ไม่รู้สึกว่าอาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมนนั้นทำให้เป็นทุกข์ต่อการดำเนินชีวิต

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการเผชิญความเครียดของหญิงวัยหลังหมดระดู ในระยะเวลา 1 เดือนของ จาโรวิค (Jalowiec Coping Scale,1988) แปลโดย กนกพร สุคำวัง (2540) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาดัดแปลงในส่วนของภาษาให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยพฤติกรรมการเผชิญความเครียด 3 ด้าน 36 ข้อ ลักษณะแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

1. ด้านเผชิญปัญหา 13 ข้อ ได้แก่ข้อ 2, 5,11,15,16,17, 22, 27, 28, 29, 31, 32, 34
2. ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ 9 ข้อ ได้แก่ข้อ 1, 6, 9,12,13,19, 21, 23, 24
3. ด้านบรรเทาความเครียด 14 ข้อ ได้แก่ 3, 4, 7, 8,10,14,18, 20, 25, 26, 30, 33, 35,36

เกณฑ์การให้คะแนน

ไม่ได้ใช้ ให้ 0 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำ

ใช้น้อย ให้ 1 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำน้อยประมาณ 25 %

ใช้ปานกลาง ให้ 2 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำปานกลาง ประมาณ 50 %

ใช้มาก ให้ 3 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำมาก ประมาณ 75 %

ใช้มากที่สุด ให้ 4 คะแนน หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำมากที่สุด ประมาณ 100 %

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

(α=.58) ด้านบรรเทาความเครียดได้ค่าความเที่ยงในระดับปานกลาง (α =.69) และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้ง 3 ด้านในระดับสูง (α =.86)

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ตามข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยเก็บข้อมูล จำนวน 2 ท่านซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพ ที่ได้รับการอบรม และแนะนำให้เข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บข้อมูล และรายละเอียดของคำถามทุกข้อ ซึ่งมีรายระเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงสาธารณสุขอำเภอประจันตคาม เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูล ภายหลังได้รับอนุมัติ แล้วผู้วิจัยได้เข้าพบหัวหน้าสถานีอนามัยตำบลบุฝ้าย ตำบลโพธิ์งาม ตำบลคำโตนด เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยเก็บข้อมูลยึดหลักสิทธิของกลุ่มตัวอย่างตลอดการดำเนินการวิจัย

2. ดำเนินการเก็บข้อมูล ในหมู่บ้าน มีการกำหนดตามวัน และเวลา ดังนี้ ทุกวันวันจันทร์ถึง วันศุกร์ เวลา 8.00-16.00 น.

3. ผู้วิจัย และผู้ช่วยเก็บข้อมูลคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหญิงหมดระดูตามธรรมชาติอย่างถาวร และตรงตามลักษณะที่กำหนดในเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสำรวจทะเบียนบ้านที่มีหญิงอายุ 45-59 ปี สัมภาษณ์เลือกหญิงที่หมดระดูตามธรรมชาติ และที่ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคัดกรองทุกรายจากหมู่บ้านที่ได้เลือกไว้ ซึ่งได้จำนวน 398 ราย

4. ผู้วิจัย และผู้ช่วยเก็บข้อมูลชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ทราบ พร้อมขอความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ และขออนุญาตในการสัมภาษณ์ หญิงวัยหลังหมดระดูยินยอมให้สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ที่บ้าน และเชิญให้หญิงวัยหมดระดูนั่งให้สัมภาษณ์ในที่ที่เหมาะสม โดยผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับหญิงวัยหลังหมดระดูเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ ผู้วิจัย และผู้ช่วยเก็บข้อมูลจะเก็บข้อมูลจากหญิงวัยหลังหมดระดูทีละคน

5. ผู้วิจัย และผู้ช่วยเก็บข้อมูลอธิบายวิธีการสัมภาษณ์ เมื่อหญิงวัยหลังหมดระดูเข้าใจแล้วเริ่มสัมภาษณ์เรียงลำดับส่วนที่ 1 2 3 และ 4 โดยผู้อ่านข้อคำถามที่ละข้อ และให้หญิงวัยหลังหมดระดูตอบ

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

6. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ ก่อนจบการสัมภาษณ์ทุกครั้ง และกล่าวคำอำลา

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. พรรณนาข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

2. พรรณนาการรับรู้ระดับอาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมน ความเครียดจากอาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมน การสนับสนุนทางสังคม ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงแบนมาตราฐาน จำนวน และร้อยละ

3. พรรณนาพฤติกรรมการเผชิญความเครียดทั้ง 3 ด้านด้วยค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตราฐาน และค่าคะแนนสัมพัทธ์ (Relative score) ซึ่งคำนวณโดยนำคะแนนของการใช้พฤติกรรมในด้านนั้นหารด้วยคะแนนรวมของการใช้พฤติกรรมทั้งหมดทุกด้าน

4. ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปร รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่หมดระดู การสนับสนุนทางสังคม กับการรับรู้อาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมน ความเครียดจากอาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมน และพฤติกรรมการเผชิญความเครียด ด้านจัดการเผชิญปัญหา ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ด้านบรรเทาความเครียดโดยใช้สถิติ Multiple regression correlation แต่เมื่อได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทดสอบการกระจายพบว่ามีการกระจายแบบไม่ปกติซึ่งไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้ Multiple regression correlation จึงได้ปรับเปลี่ยนมาใช้สถิติวิเคราะห์สหสัมพันธ์ลำดับของสเปียร์แมน (Spearman 's rank correlation)

5. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้อาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมนกับความเครียดจากอาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมนด้วยสถิติสหสัมพันธ์ลำดับของสเปียร์แมน (Spearman 's rank correlation)

6. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดจากอาการผิดปกติจากภาวะพร่องฮอร์โมนและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของหญิงวัยหลังหมดระดู ด้านการเผชิญความเครียด ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ ด้านบรรเทาความเครียดด้วยสถิติสหสัมพันธ์ลำดับของสเปียร์แมน (Spearman ' s rank correlation)

7. กำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University